

Sinteze

LITERARE - CRITICE - SOCIALE

Altceva

Cititorii acestui supliment au remarcat, cred, că ne-am abținut — atât la primul său număr, cât și la al cincizecilea, când, după o întrerupere de mai bine de un an, a fost reluat — să ne justificăm apariția. Am fost, pur și simplu, siguri de rostul nostru, acela de a prezenta și comenta calificat faptele de cultură (literare, științifice, artistice) și de a ne opune astfel, cu mijloacele de care dispunem, unui Caliban multiplicat, după așa-zisa revoluție, în mii de exemplare, ațâțat, feroce. Viața arată că nu putem stopa alunecarea în neobarbarie decât întrefinind o idee înaltă, despre cultură, aceea a poporului tău și aceea a lumii. Fără ea, însăși prezența de a construi o societate democratică e sortită eșecului. În țările cu mulți analfabeți și semidocti (aceștia mai periculoși decât primii), întoarcerile la totalitarism sînt oricînd posibile. Între alte merite, cultura îl are și pe acela de a aduce ca sine des invocată liniște, adică stabilitatea, consecvența în judecări și opinii.

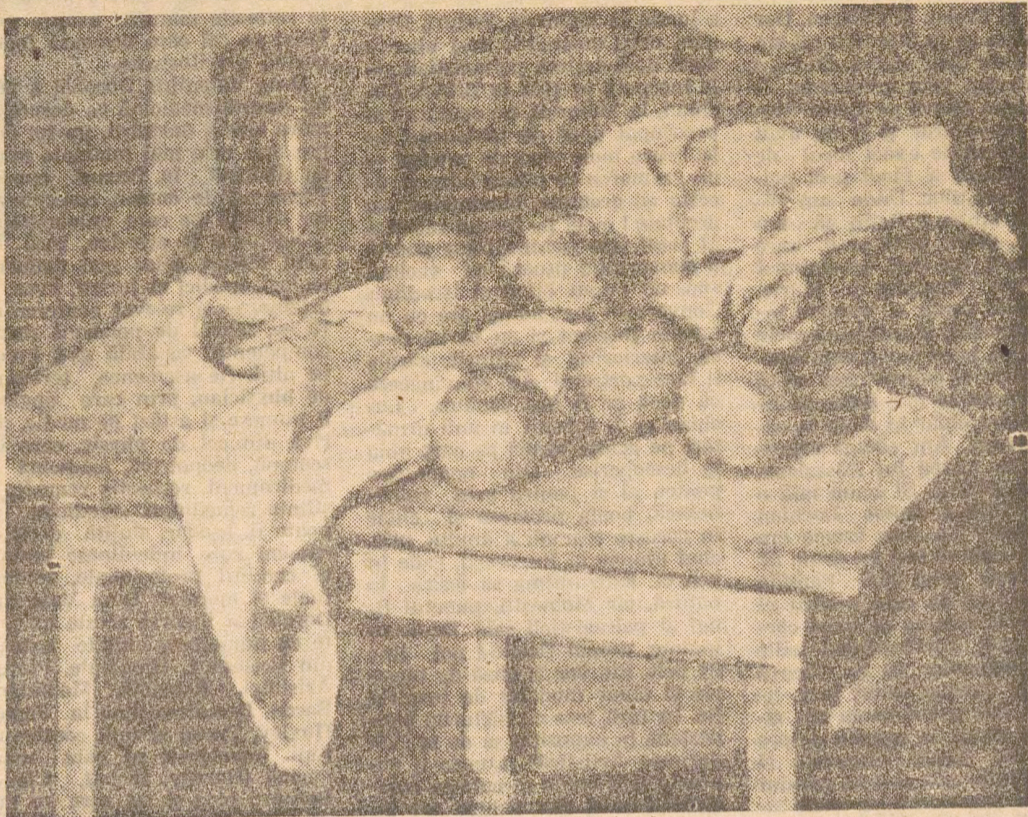
De ce a fost aleasă formula de supliment? Pentru că, așa cum am anticipat în momentul pornirii noastre la drum, creșterea interesului pentru presa cotidiană îl face pe acesta mai oportun și mai penetrant decât un săptăminal, lunar sau trimestrial destinat exclusiv literaturii și culturii. Mari ziare românești din trecut („Universul”, „Adevărul”, „Viitorul” etc.) aveau asemenea suplimente. Foarte des citatul, ca etalon al jurnalisticii de calitate, „Le Monde” are, zilnic, suplimente pe domenii: economie, medicină, arte și spectacole, cărți și idei, turism. La fel, „The Times”. Chiar și la noi, azi, se găsesc, cîteva exemple bune: „Cotidianul” d-lui Ion Rațiu apare, de pildă, luna, cu un excelent supliment „Literă, arte, idei”. La rîndul lor, „Adevărul”, „Tineretul liber” au, fiecare, cîte un supliment „literar și artistic”. Prin ele, ziarurile respective se sustrag jocurilor efemerului, integrează lucruri, intelectuale ceva mai durabile și dobindesc, grație numelor colaboratorilor, necesarul prestigiu în ochii celor mai exigenți dintre cititorii lor. Dar serviciul cel mai important pe care îl fac aceste suplimente e acela de a contribui — sistematic și discret — prin relatări cît mai succinte (de aci, într-un sens, și denumirea de „Sinteze” aleasă pentru publicația noastră), la ridicarea nivelului cultural al unui public care, altminteri, agitat de interese materiale și politice, mai mult sau mai puțin deșarte, nu ar cunoaște decât aspectele derizorii, urite ale existenței. În anvelopa unor pagini cu texte senzationale și publicitare, noi încercăm să-i oferim altceva, pentru „minte și inimă”.

C. Cn.

FIȘIER

Vă puteți procura de la chioșcurile „Deșteptării” următoarele volume publicate de Editura „Românul”: Nchita Stănescu, „Argotice”; Paul Everac, „Reacționarul”; Maresalul Ion Antonescu, „Secretele guvernării”. Rezoluții ale Conducătorului Statului (septembrie 1940 — august 1944): Al. Dumas, „Venus în intimitate”; Claude Anot, „Drama de la Mayerling”.

H. C.

• Corneliu BABA: „Natură statică cu mere”

„CORNELIU BABA ȘI DISCIPOLII SĂI”

Organizată de Muzeul de Artă din Iași, expoziția „Corneliu Baba și discipolii săi” a fost vernisată mai întîi în ilustra Capitală a Moldovei, apoi la Vaslui, iar acum a poposit la Muzeul de Artă din faimosul oraș al lui Bacovia. Acțiunea are un mobil aniversar. Anul trecut, la 18 noiembrie, s-au împlinit 85 de ani de la nașterea lui Corneliu Baba, unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai picturii contemporane românești — alături de Alexandru Ciucurencu și Dimitrie Ghiță — artist format la Academia de Arte Frumoase din Iași sub îndrumarea lui Nicolae Tonitza.

Relevîndu-se ca un pictor viguros, în relație directă cu realitatea ambiantă, Corneliu Baba s-a impus definitiv publicului românesc și celui de peste hotare încă de la începuturile creației sale. Spirit profund, om de vastă cultură, inteligent și grav pînă la severitate, artistul a zămislit o operă complexă a cărei univers are adînci semnificații umane.

Abordînd preponderant — într-o penetrantă viziune realistă — compoziția cu implicații sociale și portretul psihologic, pictorul explorează universul uman la scara unor vaste spații spirituale, care pornesc de la conștiințele cele mai pure, condensate în simplitatea lor, ale țărănilor anonimi din „Intorcerea de la sapă” sau din „Odihnă pe cîmp”, pînă la cele mai complexe, ale unor mari personalități culturale românești, immortalizate în cunoscuta și strălucita sa galerie de portrete: Mihail Sadoveanu, George Enescu, Tudor Arghezi, Lucia Sturdza Bulandra, Mihail Sorbul, Camil Bessu, Zambaccian ș.a.

Fie că sînt compoziții sau portrete, naturi statice sau peisaje, operele lui Corneliu Baba — de o distinsă sobrietate, cu acorduri cromatice profunde, baritonale — relevă o continuă meditație asupra vieții și lumii, pe care artistul nu le contemplă numai ei le scrutează activ, concentrat, decît să le surprindă senzurile.

În această atitudine gravă, plină de seriozitate față de viață și

lume, trebuie căutat izvorul cromatice sale sobre și dense, dominată aproape întotdeauna de brunuri închise și de griuri austere. Subliniem, însă, că atmosfera pe care o degajă această cromatică este numai sobră nu și sumbră (cum s-a opinat uneori), este gravă, deamatică, dar nicidecum tenebroasă.

Refuzul lucid al culorilor jucăușe, vesele, jubilante, în creația lui Corneliu Baba, este reflexul obligatoriu al temperamentalului său artistic și al concepției sale despre rosturile proprii creației: „Cu o orchestră de muzicute nu poți cînta «Eroica» și nici cu o paletă din care lipsește tonurile grave nu poți picta «Judecata din urmă»”, spunea pictorul, explicîndu-și plastic și succint mijloacele de expresie ale artei sale.

În Pinaoteca ieșeană, pe care a condus-o el însuși un timp, între anii 1946—1948, Corneliu Baba este prezent cu mai multe categorii de lucrări, etalate în expoziția pe care i-a consacrat-o acum Muzeul de Artă din Iași: portrete, autoportrete, compoziții, naturi statice, flori și foarte multe desene pe aceleași teme. Menționăm în mod deosebit «Autoportretele» din 1944 și 1986, suita naturilor statice cu pești, cu mere și strachină, cu pipă și mânuși, cu vase de ceramică ș.a.

Autoportretele, de o impunătoare monumentalitate, afirmă cu o forță imbatibilă demnitatea umană, conștiința luminoasă a descătușării personalității, a ridicării ei la înălțimea unei superioare atitudini morale, de o intransigență care exclude orice compromis.

Privirile adînci și scrutătoare, severe și comprehensive, iluminarea puternică a frunții, expresia tensionată a chipului — în care deslușim voința dîrză a omului de a-și domina destinul — sînt tot atîtea elemente relevante ale universului spiritual complex încorporat de artist în aceste elevate opere.

S-a spus, pe bună dreptate, că naturile statice, deși sînt subiecte atât de obișnuite în arhitectura, reprezentînd obiecte dintre cele

mai banale, au totuși un substrat filosofic, ele integrînd, de fapt, concepția artistului despre lume, în general, despre structura intimă a materiei și despre raportul dintre aceasta și spiritul în special.

Meditînd asupra obiectelor, pictorul își trece în substanța lor gîndurile și sentimentele, care pot fi mai luminoase sau mai puțin luminoase, mai optimiste sau mai pesimiste, mai profunde sau mai superficiale. Așa se face că în naturile statice ale lui Corneliu Baba întîlnim aceeași tonalitate sobră a culorilor, cu vibrații discrete și profunde, conferind obiectelor — de o materialitate cvasipetrasciană — o distincție elegantă, o vîdită și autentică noblete.

Prețuit ca un mare pictor, în țară și peste hotare, Corneliu Baba este membru al Academiei Române și al mai multor academii de arte din lume.

În ansamblul expoziției omagiale, consacrată aniversării a 85 de ani de la nașterea marelui pictor, expoziția realizată cu lucrări de pictură și grafică în primul rînd din colecția Muzeului de Artă din Iași, dar și a Muzeelor de Artă din Bacău și Birlad, creația lui Corneliu Baba este anturată de operele unor dintre discipolii săi, ei înșiși artiști de mare prestigiu, ca Dan Hatmanu, Dimitrie Căvrilean, Francisc Bartok, Ștefan Ciltea, Zamfir Dumitrescu, Mihael Cismaru, Sorin Ilfoveniu, Gheorghe Velea, Corneliu Ionescu, Didina Solomon și Vladimir Zamfirescu, în semn de dragoste și prețuire pentru prestigiosul lor dascăl.

Claudiu PARADAIȘ

Claudiu Paradaiș, critic și istoric de artă, E autorul unor monografii despre Ștefan Dumitrescu, Victor Mihailescu-Craiu, Gheorghe Panaiteanu-Bardasare, Ștefan Vîrnay și a două ghiduri ale Muzeului de Artă din Iași. A repovestit pentru copii și tineret „Cîntecul Nibelungilor”. Actualmente, îndeplinește funcția de director al Complexului Muzeal din Palatul Culturii din Iași.

SAPTAMINAL EDITAT DE S.C. „DEȘTEPTAREA”

S.A. BACĂU

Coordonator:

Constantin CALIN

Nr. 4 (53)

„Ce este medicina?”

Ca tată de absolvent și ca reporter, sîmbătă am asistat la cursul final de la Facultatea de Stomatologie a Universității de Medicină și Farmacie din Iași, ocazie de a-mi reactualiza vechii emoții intelectuale, aproape uitate, și de a observa cîteva din reacțiile caracteristice ale unei promoții marcate — cum s-a spus — de situația post-revoluționară, de confuzie a valorilor și criză morală și, în ultimul moment, de incertitudine, aflării unui post. Nu era loc însă, mi-am dat imediat seama, pentru reflecții pesimiste. În pofida tuturor îngrijorărilor (examenle nu s-au terminat), atmosfera era de o solemnitate veselă: un mare amfiteatru plin pînă în ultimele bănci (nu numai cu studenți, ci și cu rude venite, unele, din Grecia, Israel, Iordania etc.); tabla pe care au fost scrise două strofe din celebrul poem „If” (Dacă) de Rudyard Kipling, despre ce trebuie făcut pentru a te putea considera Om, și titlul prelegerii festive la care cineva, mai micăle rotunjindu-i și întărîndu-i literale: „Ce este medicina?”, ghirlandă, flori, baloane colorate. Ca de obicei s-a întîrziat. Căldură, agitație, rumoare, zîmbete, impresie de foyer internațional (fraze în românește, grecește, engleză, arabă), mulțime de flash-uri ale aparatelor de fotografiat, cîinci-șase cameramani și nu știu cîți înși cu reportofoanele gatu pregătite, pe scurt o atmosferă intens mediatizată, care, ulterior, m-a cam iritat. Au apărut în sfîrșit cadrele didactice ce vor forma prezidiul: prof. dr. Mircea Rusu, prof. dr. Radu Vatanan, prof. dr. Gheorghe Timoșca, prof. dr. Valentina Dorobăț, prof. dr. Vasile Burlui (decanul facultății) și conf. dr. Dan Gogălniceanu (profdean), cărora d-ră Alina-Oana Seutaru, șefa promoției, un pic excedată de importanța evenimentului, le-a cerut, pe rînd, „cuvînte de îndrumare și amintiri”. Din mărturiile lor, am aflat că facultatea a împlinit 30 de ani (prima promoție e din 1965), că aci „cadre de vîrf” predau „cele mai înaintate forme de învățămînt stomatologic”, că o parte din lucrări „sînt citate pe plan mondial”, „Ceea ce ne-a lipsit a fost doar aparatul modern, sofisticat — a spus, pe deplin convins, profesorul Timoșca —, astfel că unele din cercetări nu au putut fi aplicate”. D-șă a povestit întîmplarea cu cei doi americani care, după ce au conferențiat despre literatură crezute de ei noi, au descoperit, răsfoind un curs elaborat în facultate, că ele erau demult și foarte bine cunoscute.

După aceste date, menite să le întărească absolvenților sentimentul de apartenență la **alma mater ieșeană** și după alocuțiunile (unele ample, de o amabilitate îndelung studiată, ca aceea a dr. Laios din Grecia, care a luat lucrurile de departe, amintind și de Eterie; altele succinte, la obiect, ca aceea a d-rei Mansour Elhab), s-a trecut la mult-asteptatul „curs festiv”. Onoarea de a-l ține i-a revenit d-nei Valentina Dorobăț, cel mai tînar profesor al facultății, aleasă, prin vot secret, de studenți, „decît de promoție” (a-tît pentru calitatea sale didactice, cît și pentru perfectă sa onestitate). Tema asupra căreia s-a oprit, „Ce este medicina?”, are, desigur, într-o lecție finală, un

Constantin CALIN

(Continuare în pag. a.IV-a)